

Γράφουν στην «Εφημερίδα των Συντακτών»

Ελληνική φύση: μια διαδρομή 70 χρόνων

► Του **ΝΙΚΟΥ ΠΕΤΡΟΥ**, προέδρου του Δ.Σ. της ΕΕΠΦ

ΟΥΤΕ ΔΥΟ ΧΡΟΝΙΑ δεν είχαν περάσει από τη λήξη του Εμφυλίου όταν μια ομάδα πενήντα επιστημόνων και ακαδημαϊκών, προερχόμενων από τον Ορειβατικό Σύνδεσμο Αθηνών, αποφάσισε να ιδρύσει, τον Απρίλιο του 1951, την Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης. Ανάμεσά τους ήταν ο Ηλίας Βενέζης, ο Σπύρος Μαρινάτος, ο Καίσαρ Αλεξόπουλος, ο Μάξιμος Μητσόπουλος, ο Ιάκωβος Σαντοριναίος, ο Βύρων Αντίπας – ο τελευταίος θα αφήσει τόσο έντονο το αποτύπωμά του στα χρόνια που ακολούθησαν ώστε δικαίως θεωρείται η προσωπικότητα που επηρέασε καταλυτικά τους αγώνες για την προστασία της φύσης στην Ελλάδα.

Η ΕΕΠΦ γιορτάζει φέτος 70 χρόνια ανελλιπούς παρουσίας. Κοιτώντας πίσω μας θα δούμε δράσεις για το φαράγγι της Σαμαριάς, το Δέλτα του Εβρου, την Πρέσπα, την Οίτη, τον κρητικό αίγαγρο, τους πελεκάνους, τη μεσογειακή φώκια, τη θαλάσσια χελώνα *caretta caretta* κ.ά.

Κορυφαία στιγμή αυτών των 70 χρόνων, και μία από τις σημαντικότερες στην ιστορία της προστασίας της ελληνικής φύσης, είναι η υπο-

γραφή, στις 2 Φεβρουαρίου 1971, της διεθνούς σύμβασης για την προστασία των υγροτόπων στην πόλη Ραμσάρ του Ιράν, από την οποία και πήρε μετά το όνομά της. Εκεί η χώρα μας εκπροσωπήθηκε από τον Βύρωνα Αντίπα, γενικό γραμματέα και ψυχή της ΕΕΠΦ για 35 χρόνια.

Αργότερα, η ΕΕΠΦ γίνεται το φυτώριο για τη δημιουργία άλλων, πιο εξειδικευμένων ως προς το αντικείμενο, οργανώσεων, αναλαμβάνει την εκπροσώπηση στην Ελλάδα του παγκόσμιου Ιδρύματος για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (FEE) και συμμετέχει σε κρίσιους αγώνες όπως κατά της εκτροπής του Αχελώου. Σήμερα συντονίζει πέντε δίκτυα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, τα προγράμματα «Γαλάζια Σημαία» και «GreenKey» για αειφορική διαχείριση στον τουρισμό και υλοποιεί εθνικά και ευρωπαϊκά έργα διατήρησης ειδών και οικοτόπων.

ΚΟΙΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ, βλέπουμε ότι η περιβαλλοντική κρίση – κλιματική αλλαγή, απώλεια βιοποικιλότητας, ρύπανση – εντείνεται και επηρεάζει ολοένα και περισσότερο την ανθρωπότητα και τον πλανήτη. Ενδεικτική και η συζήτηση σε διεθνές επίπεδο, να αποτυπώνεται πλέον στο ΑΕΠ κάθε χώρας η απομείωση του φυσικού περιβάλλοντος.

Στην Ελλάδα έχουμε πολλούς λόγους να ανησυχούμε, ιδιαίτερα για την προστασία της

φυσικής κληρονομιάς. Παράνομες δραστηριότητες, όπως η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων, καλά κρατούν, ενώ η ολοκλήρωση των σχεδίων διαχείρισης και η οριστική θεσμοθέτηση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 με προεδρικά διατάγματα έχει καθυστερήσει σημαντικά και αδικαιολόγητα. Παράλληλα, πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις, όπως ο Ν. 4685/2020 και το άρθρο 218 του Ν. 4782/2021, αποσπών τον προστασία των περιοχών Natura, ανοίγοντας «παράθυρα» για δραστηριότητες και υποδομές με σημαντικές επιπτώσεις, παραβιάζοντας το ενωσιακό περιβαλλοντικό δίκαιο.

Η ΑΝΑΓΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ σε οικονομία μηδενικών εκπομπών άνθρακα έως το 2050, σύμφωνα με την ενιαία ευρωπαϊκή πολιτική για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, οφείλει να γίνει δίκαια και διασφαλίζοντας τη βιοποικιλότητα και την κοινωνική συνοχή. Αντίθετα, βλέπουμε καθυστέρηση στην αναθεώρηση του ανεπαρκούς υφιστάμενου Ειδικού Χωροταξικού για τις ΑΠΕ, πρόωθηση, σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα, της εγκατάστασης αιολικών πάρκων ακόμη και σε ιδιαίτερα σημαντικές προστατευόμενες φυσικές περιοχές, όπως οι βραχονησίδες του Αιγαίου, χαμηλή συμμετοχή άλλων μορφών ΑΠΕ, ενώ αγνοείται το δομημένο περιβάλλον και η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών.

ΜΕΓΑΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ο κίνδυνος η προσπάθεια ανάκαμψης της οικονομίας και της κοινωνίας μετά την πανδημία να γίνει σε βάρος του περιβάλλοντος. Η ασάφεια, η αδιαφάνεια και η περιορισμένη διαβούλευση και συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών κατά τον σχεδιασμό του Ελληνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας δημιουργούν αμφιβολίες για το αν η κατανομή των πόρων και οι επενδύσεις θα προστατέψουν το περιβάλλον και θα περιορίσουν τις ερριπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αποτρέποντας μελλοντικές κρίσεις και εξασφαλίζοντας δίκαιη και πράσινη μετάβαση σε ένα βιώσιμο μέλλον.

Το 1951 στην ιδρυτική πρόσκλησή του ο Ιάκωβος Σαντοριναίος ανέφερε μεταξύ άλλων: «... Τά αποτελούντα τήν φύσιν στοιχειά, αντιμετώπισθησαν μέχρι σήμερον αποκλειστικώς ως πλουτοπαραγωγικοί παράγοντες. Ούτω έθεωρήθησαν, από τής ιδρύσεως του Έλληνικού Κράτους, τά δάση, τά φυτά έν γένει, τά θηράματα, τά έδάφη, τά ύδατα, τά κοιτάσματα τών όρυκτων... Η αίσθητική και ή έπιστημονική πλευρά τής προστασίας τής φύσεως ήγνοήθησαν ή παρεμελήθησαν...».

Πέρασαν εβδομήντα χρόνια από τότε. Η σύγχρονη γνώση και το μέγεθος των απειλών δείχνουν ποιες είναι οι πραγματικές προτεραιότητες και πώς πρέπει να αντιμετωπιστούν. Βούληση χρειάζεται.